

Rapportering til fylkestinget angående bruken av næringsrettede midler til regional utvikling (kap 551, post 61) fra RDA-styret

**Rapportering på bruken av kap 551 post 61 –
næringsrettede midler til regional utvikling**

.....RDA-styret, Tromsø 29.5.2009

1. Innledning	3
1.1. RDA-styrets oppgaver	3
1.2. RDA-styrets prioriteringer	3
2. utfordringer.....	4
2.2. Handlingsprogrammet 2009	5
3. Fordeling av RDA-midlene.....	5
3.1. Fordeling geografi	5
3.2. Fordeling i forhold til fylkeplanformål	8
3.2.1. Lokalsamfunnsutvikling (regionbygging 4.1.2).....	8
3.2.2. Transportinfrastruktur (Logistikk og infrastruktur 3.2.0)	9
3.2.3. Rammebetingelser og generelle virkemidler næringsliv (næringsutvikling 2.1)	9
Reiseliv (Næringsutvikling 2.7)	9
3.2.4. FoU/høyere utdanning/regionalt forankret kompetanseutvikling (Kompetanse 1.1).....	10
3.3. Fordeling i forhold til innsatsområder i godkjente handlingsdokument	10
4. Forventet effekt av innvilgede tilskuddene.....	11
1. Økt næringsvirksomhet gjennom fjerning av flaskehalser.....	12
2. Verden til Nordområdene.....	12
3. Posisjonering.....	12
4. Attraktivitetsprosjekter	13
5. Fremtidens Troms	13

Vedlegg: Innvilgede tilskudd post 61 (RDA II) 2008 og 2009

1. Innledning

RDA-styret har av fylkestinget/fylkesrådet fått i oppgave å forvalte de næringsrettede midlene til regional utvikling (kap 551 post 61), RDA-midlene. Det har i perioden 2007-2009 blitt overført om lag 550 millioner kroner til ordningen. 70 %¹ av midlene forvaltes av RDA-styret, mens de resterende 30 % er bedriftsrettet og forvaltes av Innovasjon Norge. Målet med midlene er å få til en bred næringsrettet innsats i områder som ikke fikk gjeninnført differensiert arbeidsgiveravgift eller som fikk gjeninnført ordningen med høyere sats enn før 2004. Det er mye midler som gir en unik mulighet til å få til en ekstraordinær satsning. RDA-styret ønsker derfor å komme med en utvidet rapport til fylkestinget om styrets arbeid.

Rapporten er inndelt i styrets oppgaver, utfordringer for regionen, satsninger, fordeling av innsats og sist en vurdering av forventet effekt av de innvilgede tilskuddene.

1.1. RDA-styrets oppgaver

Det sittende RDA-styret ble oppnevnt av fylkesrådet i sak 279/07. Styret er oppnevnt for 2 år med ordføreren i Tromsø kommune som leder. Styret har følgende mandat:

RDA-styret skal utarbeide forslag til strategiplan/årlig handlingsprogram.

Styret skal iverksette årlige handlingsprogram, vedtatt av Fylkesrådet, med mål, programstruktur og fordeling av innsatsmidler.

Styret skal behandle/avgj uttalelser til saker som blir det forelagt fra fylkesrådet.

Styret kan delegerer avgjørelser uten prinsipiell betydning til sekretariatet

Handlingsprogrammet for 2009: *Årlig nærings- og utviklingsprogram for Tromsø 2009*, ble godkjent av fylkesrådet 22.4.2009 sak 83/09. I tillegg fikk RDA-styret, av fylkesrådet, delegert oppgaven om å utarbeide en langsiktig strategisk plan for RDA II ordningen (2009-2013). Den langsiktige planen ble godkjent av fylkestinget 14.10.2008 i sak 48/08.

1.2. RDA-styrets prioriteringer

RDA-styret har brukt midlene i samsvar med de politisk godkjente handlingsdokumentene og retningslinjene fra Kommunal- og regionaldepartementet. Det vises i den forbindelse til tildelingsbrevet 2009 (av 28.3.2009) for kap 551 post 61 fra Kommunal- og regionaldepartementet (s. 4 og 5, punkt 7):

...målet er å få til en bred næringsrettet innsats i områder som ikke fikk gjeninnført differensiert arbeidsgiveravgift eller som fikk gjeninnført ordningen med høyere sats enn før 2004. Midlene skal som hovedregel nyttes innenfor disse områdene med mindre det er konsensus hos partene om at de skal ha et annet geografisk nedslagsområde...

Videre fremgår det følgende om bruken av midlene (s. 5, 2. avsnitt):

...Avgjørelsen skal særlig ta utgangspunkt i de utfordringene og behovene næringslivet har gitt uttrykk for i planprosessarbeidet...

Tromsø, 29.5.2009

Arild Hausberg
Leder RDA-styret

Britt Hege Alvarstein

Grete Kristoffersen

Arne Eidsmo

Adrienne Uboda

Johan Petter Barlindhaug

Pia Svensgaard

---

¹ Etter fratrukk for midler til administrasjon og eventuelle føringer fra fylkesting/fylkesråd.

2. utfordringer

Årlig nærings- og utviklingsprogram Tromsø 2009 beskriver utfordringene i handlingsprogrammets virkeområde som følger:

I følge fylkesplanen for Troms skal Tromsø være en motor for regional verdiskaping i nord. Med den økte satsningen på nordområdene, er det viktig at rollen til Tromsø opprettholdes og videreutvikles. Tromsø er viktig for regionen, både som landsdelssenter samt som nasjonalt og internasjonalt tyngdepunkt.

Folketallet i Troms har i perioden 2003-2008 hatt en vekst på 1,6 % (2395 personer), samtidig er det store variasjoner i befolkningsutviklingen innad i fylket. Veksten kommer først og fremst i Tromsø, med en årlig vekst på 1,3 %, mens det for de øvrige regionene er befolkningsnedgang.

Tromsø har følgende sysselsettingsstruktur (2007):

- fiskerirelaterte næringer 42,3 %²
- fiskeri, fiskeindustri og landbruk 0,9 %
- offentlig sektor 40,4 %
- forretningsmessig tjenesteyting (KIFT) 4,7 %
- kulturnæring 4 %³

Næringslivet i Tromsø/Troms består av små og mellomstore bedrifter som i stor grad mangler ressurser til å involvere og utvikle seg i forhold til nye markeder og produkter. Det er viktig at Tromsø styrker sine komparative fortrinn innenfor ulike fagmiljøer for å fremme innovasjonsevnen. Forskning og utvikling (FoU), muligheten til høyere utdanning og tilrettelegging for regionalt forankret kompetanseutvikling er av betydning for vekst i regionen. Utfordringene er å få innsatsen innenfor FoU i regionen opp på et nasjonalt nivå, samtidig som næringslivet må ta i bruk FoU-resultater.

Det er videre nødvendig å gi næringslivet gode og forutsigbare rammebetingelser gjennom tilretteleggende tiltak og god infrastruktur. I tillegg må det støttes opp om lokale initiativ når det gjelder etablerere. Næringslivet må forberedes på å ta del i ringvirkningene fra funn av olje og gass i nord. Videre må det tilrettelegges for utviklingen av kunnskapsintensive næringer.

Tromsø er et transportknutepunkt i Nord-Norge. Det må etableres effektive tilførselssystem og knutepunkt som kan bidra til utviklingen av eksisterende og nye næringsområder.

Arbeidsplasser er avgjørende for at folk skal bli boende i regionene. I dagens samfunn, med to-karrierefamilier og høyere utdanningsnivå i befolkningen, er utfordringen å skape attraktive arbeidsplasser med et godt fagmiljø. I tillegg til attraktive arbeidsplasser må Tromsø fremstå som en attraktiv bostedskommune og sentrum for innbyggerne, blant annet gjennom gode fritidstilbud.

Finanskrisen har også virkning på Nord-Norge. Uroen påvirker husholdningenes og bedriftenes fremtidstro og svekker utsiktene til investering og forbruk.

---

² Rapport utarbeidet for Troms fylkeskommune av Norut Alta (rapport 2008:8).

³ Aviser, bøker og blader, utøvede kunsthåndverk, sport og idrett, fritidsvirksomhet, frivillige organisasjoner, film, video og foto, musikkproduksjon, arkitektur og design, bibliotek, museer, annonser og reklame, radio og fjernsyn, kunst og kulturundervisning.

2.2. Handlingsprogrammet 2009

RDA-midlene skal bidra til næringsutvikling i Tromsøregionen, gjennom en bred innsats for bedrifts- og markedsutviklingen. For å ivareta en helhetlig satsning er RDA-midlene delt i to innsatsområder: 1) tilretteleggende tiltak⁴ og 2) bedriftsrettede tiltak⁵. De tilretteleggende midlene forvaltes av Troms fylkeskommune og den bedriftsrettede delen av Innovasjon Norge.

Handlingsprogrammene er delt inn i programområder som tar utgangspunkt i regionens utfordringer. Programområdene skal bidra til å gi varige positive effekter for næringslivet og regionen. Handlingsprogrammene har derfor følgende **målsetning**:

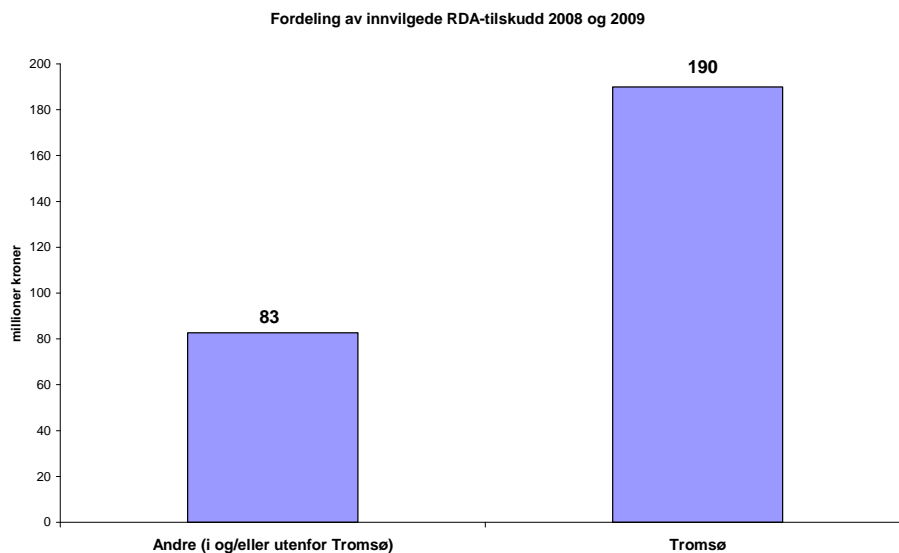
De næringsrettede midlene til regional utvikling skal bidra til en aktiv og ekstraordinær innsats i utviklingen av Tromsø. Tromsø skal bli et attraktivt senter i og for Nordområdet for næringsutvikling, kunnskapsutvikling samt samfunnsutvikling regionalt, nasjonalt og internasjonalt.

Tromsø skal styrke sin rolle som regional motor med fokus på:

- internasjonalisering
- kompetanse på høyt nivå
- helhetlig og koordinert nordområdesatsning

3. Fordeling av RDA-midlene

3.1. Fordeling geografi

Figur 1: Innvilgede RDA-tilskudd fordelt i eller utenfor Tromsø 2008 og 2009.

⁴ Tilretteleggende tiltak: Tiltak som kommer "alle" til gode, og som ikke tilgodeser enkeltbedrifter eller grupper av bedrifter. Eksempler på tilretteleggende prosjekter er: infrastrukturtiltak, studietilbud mot befolkningen eller profilering av en region.

⁵ Bedriftsrettede tiltak: Tiltak som kommer enkeltbedrifter eller grupper av bedrifter til gode. Hvorvidt et prosjekt er bedriftsrettet eller ikke er avhengig av prosjektets formål. Dette er uavhengig av om støttemottaker er en bedrift eller ikke-kommersiell aktør. Eksempler på prosjekter er: kompetansehevingstiltak som kommer bedrifter til gode, industriell forskning, produktutvikling og bedriftsetableringer.

Kommuner	Totalt
Balsfjord	50 000
Nordreisa	2 000 000
Nord-Troms kommunene	978 000
Troms	70 511 308
Tromsø	189 927 780
Tromsø, Karlsøy, Gaivuotna - Kåfjord,	750 000
Tromsø, Balsfjord og Karlsøy	2 844 081
Tromsø, Balsfjord	5 500 000
Totalt	272 561 169

Tabell 1: Innvilgede RDA-tilskudd fordelt på kommuner 2008 og 2009.

I de politisk vedtatte handlingsprogrammene er det geografiske nedslagsfeltet for ordningen definert til å være Tromsø-regionen. Tromsø har en viktig rolle som regional motor, noe som også fremheves i fylkesplanen for Troms. Det er derfor ikke unaturlig at brorparten av de innvilgede midlene har geografisk nedslagsfelt i Tromsø. Av figur 1 fremgår det at i Tromsø er det innvilget prosjekter for om lag 190 millioner kroner av totalt 272,5 millioner. Det tilsier at 30 % av midlene har hatt nedslagsfelt i og/eller utenfor Tromsø i perioden i 2008 og 2009 (p.t.). Ser man på hva som ligger bak tallene og de individuelle prosjektene, vil flere av Tromsø-prosjektene gi ringvirkninger også utenfor Tromsø. Dette gjelder for eksempel midler til ulike prosjekter der målet er å profilere Tromsø/Troms; OL-Tromsø 2014 (om lag 7 mill. kr.), Tromsø 2018 (om lag 9 mill. kr) og ulike profileringsprosjekter i regi av Visit Tromsø (om lag 11 mill. kr) og Troms reiseliv. Det er i tillegg gitt støtte til to store prosjekter som vil ha betydning for hele regionen. Dette er midler til "Bygging av et Nordnorsk vitensenter" (50 mill. kr) og til tilrettelegging av Industri og næringsområde – "Tønsnes" havn (61,5 mill. kr). For at sistnevnte prosjekt skal kunne realiseres er opprusting av fylkeskommunal vei en nødvendig forutsetning for at industri og næringsarealet kan tas i bruk. Opprusting av veien ligger derfor inne som en del av prosjektet.

Rapporteringsystemet (RAPP1350), som tallene over er generert fra, definerer prosjektenes geografiske nedslagsfelt ut fra hvilken kategori enkeltprosjekter registreres under. For eksempel gis det ikke anledning til å registrere et stedsutviklingsprosjekt på mer enn en kommune – selv om prosjektet også gir ringvirkninger/ - har betydning utover kommunegrensene. Et eksempel her er midler til prosjekt "Halti nasjonalpark- og kvenkultursenter", som i rapporteringssystemet er definert som et Nordreisa-prosjekt, men som også har betydning utenfor kommunegrensen. Det samme gjelder tidligere nevnte prosjekt "Bygging av Nordnorsk vitensenter". Figur 2 illustrerer geografiske ringvirkninger av prosjekter.

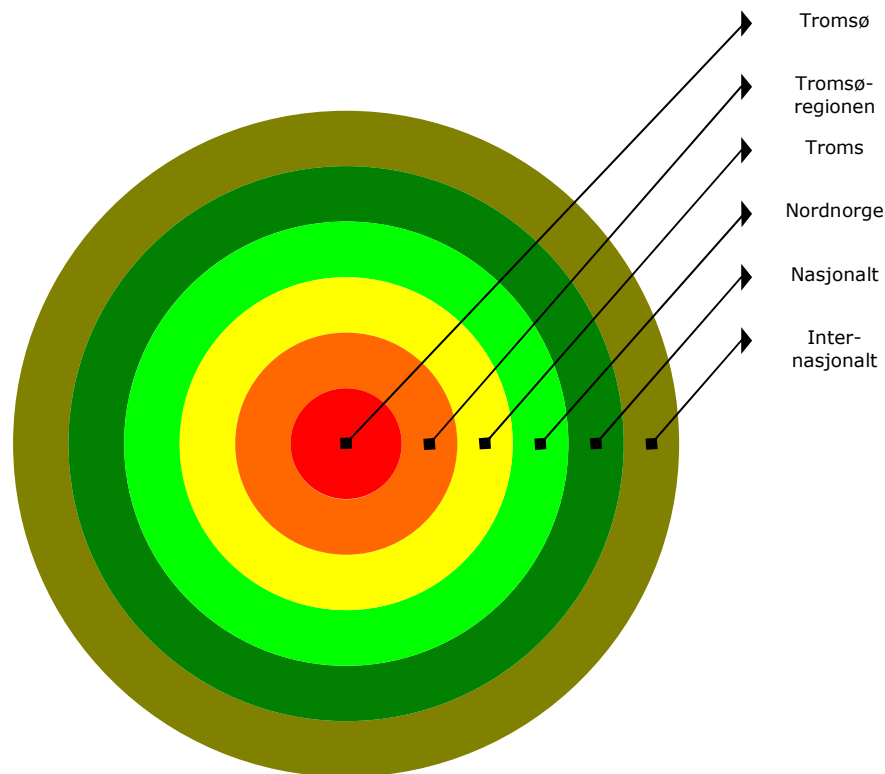
På samme måte som at enkeltprosjekter i noen tilfeller kun kan registreres på enkeltkommuner, er det noen prosjekter som ikke kan forankres i en enkelt kommune, disse prosjektene registreres som "Troms"-prosjekter. I 2008-2009 er det prosjekter for til sammen 70,5 millioner kroner som er definert med betydning for hele Troms. Eksempler innenfor Troms-kategorien er midler som tilrettelegger for etablering av studietilbud eller samfinansiering av interreg-prosjekter. Det er gitt midler til en felles bioteknologi lab; Barents BioCenter (32 mill. kr), midler til produsentstudiet ved Høgskolen i Harstad (1,5 mill. kr) og midler til kompetansesenter for operasjonell virksomhet (SESiNOR) (8,3 mill. kr)⁶. Det er også gitt midler til MABIT-programmet⁷ (3,5 mill. kr), som er et samfinansieringsprosjekt med post 60, Fiskeri- og kystdepartementet, Nordland fylkeskommune og Finnmark fylkeskommune. RDA-styret har også satt i gang en egen satsning for lærlinger som gjelder for hele Troms (5 mill. kr) og bevilget midler til Internship-ordning ved Universitetet i Tromsø (4,8 mill. kr). Sistnevnte har som mål å få studenter plassert ut i bedrifter i hele Troms for å få studenter med økt næringsinteresse, bedre forståelse av teoretisk kunnskap gjennom næringspraksis, samt økt kontakt og nettverksbygging mellom akademien og næringslivet som viktige resultater av ordningen.

⁶ Det skal etableres et sterkt utviklings- og forskningsmiljø innen operasjonell virksomhet for næringslivet i nord. Senteret skal i samarbeid med andre miljøer, bidra med nordområde relevant forskning og kunnskapsoppbygging innen petroleum og skipsfart.

⁷ MABIT-programmet skal bidra til å utløse potensialet for næringsutvikling tilknyttet landsdelens marine ressurser, næringsvirksomhet og forskningsmiljøer. Programaktiviteten skal styrke bioteknologimiljøet i Nord-Norge gjennom økt kunnskapsoppbygging og industriell utvikling.

Fylkestinget oppfordret Ryaforbindelsen AS (sak 82/07 behandlet 5. desember 2007), om å søke RDA-midler på inntil 5,5 millioner kroner. RDA-styret har etterkommet fylkestingets ønske og det er denne bevilgningen som er registrert på "Tromsø, Balsfjord" i tabell 1. Den fjerde største raden i tabell 1 "Tromsø, Balsfjord og Karlsøy" inneholder samarbeidsprosjekter mellom Tromsø, Balsfjord og Karlsøy.

RDA-ordningen er søknadsbasert, og det har til nå vært få søknader utenfor Tromsø.

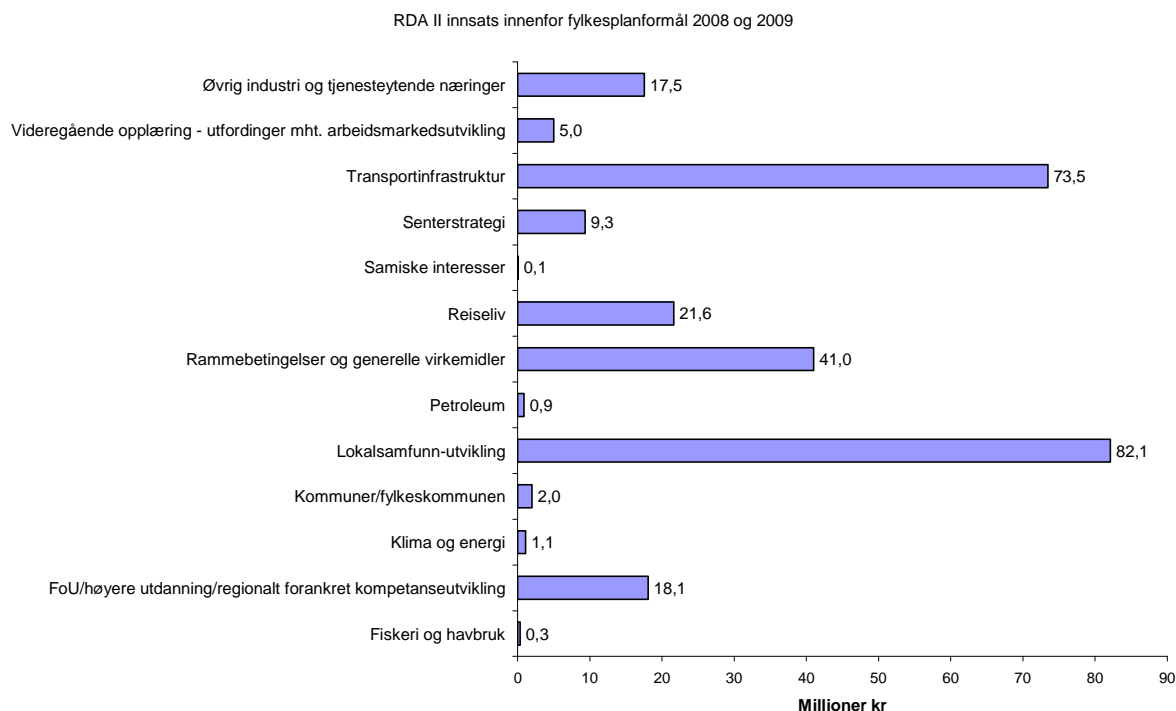
Rød	→ Nordområdekunnskap
Orange	→ Regionalt filmveksthus
Gul	→ Halti nasjonalpark- og kvenkultursenter
Grønn	→ MABIT-programmet og Nordnorsk vitensenter
Olivengrønn	→ BarentsBioCenter
Mosegrønn	→ Interreg-prosjekter

Figur 2: Illustrasjon av geografiske ringvirkninger.

Senterstrategi er et eget område i fylkesplanen i Troms. I sentrene utføres tjenester også overfor omlandsbefolkningen og næringslivet. Det er et avhengighetsforhold mellom sentrene og omlandet. Tromsøs rolle omfatter ikke bare de nærmeste kommunene da Tromsø også er fylkes- og landsdelssenter, og på noen områder et nasjonalt og internasjonalt tyngdepunkt. Tromsø by har en rolle som motor for regional verdiskaping i nord, men det er også andre senter i fylket som må styrkes for å opprettholde et desentralisert bosettingsmønster. Tromsø har fått en ulempe med økt arbeidsgiveravgift i forhold til resten av fylket. Imidlertid er det også andre områder i fylket som kjenner på ulemper i forhold til differensiert arbeidsgiveravgift som for eksempel nabokommunene til tiltakssonen. Det er derfor viktig at ulike virkemidler ses i sammenheng.

Vedlegg 1 viser oversikt over tildelte midler i 2008 og 2009.

3.2. Fordeling i forhold til fylkeplanformål

Figur 3: Innvilgede tilskudd 2008-2009 fordelt på fylkesplanformål.

Figur 3 viser RDA-innsats opp mot fylkesplanformålene. RDA-midlene har bidratt innenfor alle kapitlene i fylkesplanen i Troms, men særlig innenfor fylkesplanformålene "Lokal samfunnsutvikling", "Transportinfrastruktur", "Rammebetingelser og generelle virkemidler", "Reiseliv" og "FoU/høyere utdanning/regionalt forankret kompetanseutvikling".

I resten av kapittelet følger en nærmere beskrivelse av innsatsen i forhold til de nevnte fylkesplanformålene.

3.2.1. Lokalsamfunnsutvikling (regionbygging 4.1.2)

Fylkesplanmål:

Hovedtrekkene i bosettingsmønsteret i Troms skal opprettholdes ved å styrke hele senterstrukturen og skape livskraftige lokalsamfunn. For å stimulere til egenutvikling, selvstendighet og medansvar skal barn og ungdom sikres muligheter til deltakelse og innflytelse i det regionale demokrati.

Lokalsamfunn møter utfordringer både med hensyn til kompetanse, næringsutvikling og logistikk og infrastruktur. RDA-styret har gjort en innsats for å møte disse utfordringene ved blant annet å gi støtte til "Halti nasjonalpark- og kvenkultursenter" (2 mill. kr), 5 delprosjekter Tromsø 2018 (9,3 mill. kr) og "Bygging av Nordnorsk vitensenter" (50 mill. kr). Tromsø defineres ikke som et lokalsamfunn, men Tromsø bidrar til å styrke andre lokalsamfunn gjennom tilbud innen utdanning, samferdsel, helse, kultur, nærings samarbeid og privat service. Imidlertid er det under dette fylkesplanformålet også forankret prosjekter som i utgangspunktet kun gjelder Tromsø. Dette gjelder for eksempel prosjekt "Kunstgress-pakke" som kun gjelder for Tromsø kommune. Samlet er det innenfor dette fylkesplanformålet forankret prosjekter for kr 82 millioner kroner.

3.2.2. Transportinfrastruktur (Logistikk og infrastruktur 3.2.0)

Fylkesplanmål:

Infrastruktur skal fokuseres som grunnlag for regional utvikling i Troms:

- Infrastruktur for transport og telekommunikasjon skal forvaltes og utvikles for å gi samfunns- og næringsliv vilkår for utvikling og markedstilgang på nivå med landets sentrale regioner.

Den totale innsatsen av RDA-midler innenfor fylkesplanformål "Transportinfrastruktur" har i perioden 2008 og 2009 vært på til sammen 73,4 millioner kroner. Prosjektene har bidratt til å tilrettelegge for å skape effektive tilførselssystemer inn mot knutepunktene og tilrettelegge for trafikkhavner. Prosjekt eksempeler er midler til "Transportstøtte-ordning" (5 mill. kr), "Ryaforbindelsen" (5,5 mill. kr), "Markedsutvikling flylinje Luleå-Kiruna-Tromsø" (1,4 mill. kr) og "Tønsnes havn" (kr 61,5 mill. kr).

3.2.3. Rammebetingelser og generelle virkemidler næringsliv (næringsutvikling 2.1)

Fylkesplanmål:

Det skal tilrettelegges for et utviklingsorientert, nyskapende og konkurransedyktig Næringsliv.

Strategier innenfor dette fylkesplanformålet er blant annet videreutvikling av regional utviklingskompetanse gjennom kunnskapsoppbygging, strategiske nettverk, deltakelse i internasjonale program samt i internasjonale fora for regionalpolitisk påvirkning. Det skal også stimuleres til samarbeid over landegrensene og til utforskning av nye markedsmuligheter og stimulere til regionale innovasjonssystemer/næringsklynger. Kompetanse, entreprenørskap, innovasjon og nyetablering må tilpasses regionale forhold og forutsetninger. RDA-styrets innsats for å tilrettelegge for et utviklingsorientert, nyskapende og konkurransedyktig næringsliv har blant annet resultert i finansiering av en felles lab innen bioteknologi "Barents BioCenter (BBC)" (32 mill. kr) og "Næringsutvikling, kunnskapsformidling og verdiskaping i aksene Troms-Brusel⁸" (3 mill. kr). Det er prosjekter for til sammen 41 millioner kroner som er forankret i dette fylkesplanformålet.

Reiseliv (Næringsutvikling 2.7)

Fylkesplanmål:

Det skal tilrettelegges for et utviklingsorientert, nyskapende og konkurransedyktig Næringsliv.

I fylkesplanen fremgår det blant annet at det er viktig å få til landsdelssamarbeid og kunnskap om markedet slik at det kan satses på utvikling av aktivitetsbaserte produkter som kan trekke flere turister til Troms. Det må også jobbes for å fremme kvaliteten på reiselivsproduktene i Troms gjennom blant annet kompetanseheving. Markedsarbeidet bør være mest mulig målrettet, samt at dette arbeidet bør evalueres. RDA-styret har fulgt opp med å blant annet innvilgede midler til "Nord i Nord⁹" (0,98 mill. kr), "Gateway to the Arctic¹⁰", "Adventure Travel World Summit¹¹" (1 mill. kr) og "Salgsutløsende reiselivsprosjekter i det engelske markedet" (1 mill. kr). Samlet har innsatsen innenfor dette fylkesplanformålet i 2008 og 2009 vært på kr 21,6 millioner kr.

⁸ Prosjektet skal erverve og formidle kunnskap om gjeldende Europapolitikk mht. regionale prosesser av næringsmessig betydning og knytte kontakter i spørsmål om nordområdene. Videre skal prosjektet bidra til økt vekstkraft og muligheter for verdiskaping hos konkrete bedrifter. Det skal også bidra til nærhet til EU-prosesser i næringslivet i Tromsø/Troms gjennom aktiv deltakelse.

⁹ Gjennomføring av en konferanse over to dager for reiselivsaktører med samarbeidsaktiviteter på tvers av kommunegrensene. Målsettingen er utvikling, kompetanseheving og samarbeid innenfor kultur- opplevelses og reiselivsnæringene, samt styrke næringspolitikk og bedriftsutvikling på området.

¹⁰ Prosjektet skal gjennom forsterket markedsinnsats og kontinuerlig markedsbearbeidelse i Storbritannia bidra til økt antall gjester fra Storbritannia, Tromsø, Troms og Nord-Norge og dermed øke inntjeningen til det lokale næringsliv.

¹¹ Prosjektet skal profilere Tromsøregionen og Nord-Norge for nye aktører innen reiselivet, både for å øke kjennskapen om landsdelen og få Nord-Norge inn som en naturlig del av den totale produktporteføljen til disse aktørene.

3.2.4. FoU/høyere utdanning/regionalt forankret kompetanseutvikling (Kompetanse 1.1)

Fylkesplanmål:

Infrastruktur skal fokuseres som grunnlag for regional utvikling i Troms: Konkurransedyktige utdannings-, forsknings- og utviklingsmiljøer skal videreutvikles

Det må legges til rette for utvikling av nye arbeidsplasser og økonomiske ringvirkninger innenfor kunnskapsintensive næringer i landsdelen. Dagens FoU-innsats må styrkes og næringslivets kompetansesatsning og FoU-engasjement må heves. Innenfor dette fylkesplanformålet har RDA-styret bidratt med blant annet støtte til MABIT-programmet (kr 3,5 mill.), "Etablering av senter for operasjonell virksomhet i nord" (kr 8,3 mill.) og Internship-ordningen ved Universitetet i Tromsø (4,8 mill. kr). Til sammen er det forankret tilskudd i fylkesplanformålet for 18,4 millioner kroner.

3.3. Fordeling i forhold til innsatsområder i godkjente handlingsdokument

Tabellene under viser fordeling av RDA-styrets innsats basert på godkjente handlingsplaner for RDA-ordningen. Tabell 2 viser fordeling av innsatsen på programområder og strategier i *Årlig nærings- og utviklingsprogram Tromsø 2008*. Tabell 3 viser fordelingen av innsatsen på programområder og strategier i *Nærings- og utviklingsprogram Tromsø 2009-2013*.

Strategi i handlingsplanen 2008 – 2008 tilskudd	Totalt	%-vis
1a. Deltakelse og påvirkning av utviklingen i nordområdene	8 700 000	3,7
1b. Stimulering til grenseoverskridende næringsmessig samarbeid	3 581 744	1,5
1c. Økt kulturforståelse ovenfor omverden og samarbeidsland	10 164 637	4,3
1e. Utvikling av Tromsø som arena for messer og arrangement	2 917 500	1,2
2a. Økt satsning på industri innenfor strategisk viktige områder	34 700 125	14,8
3a. Samarbeid om moderne sjø- og landtransport	63 581 250	27,2
3b. Internasjonalt knutepunkt med regionale ringvirkninger	1 453 680	0,6
4a. Utvikling av opplevelsesbaserte aktiviteter	63 540 912	27,1
4b. Overordnet og koordinert markedsføring av Nord-Norge	6 753 785	2,9
5a. Utvikling av store og nyskapende kulturarrangement	12 891 384	5,5
5b. Stimulere til gründervirksomhet innen kultur og opplevelsesnæringene	3 087 131	1,3
6. Kunnskapsintensiv vekst og økt kommersialisering	5 000 000	2,1
6a. Økt kommersialisering av forskningsbasert virksomhet	3 500 000	1,5
6b. Stimulere til nasjonalt og internasjonalt samarbeid om kunnskapsintensiv vekst	9 227 900	3,9
Transportstøtte	5 000 000	2,1
Totalt	234 100 048	100

Tabell 2: Fordeling av tildelte midler 2008 på program/strategi i politisk godkjent handlingsprogram for 2008.

Strategi i Langsiktig handlingsplan 2009-2013 - 2009 tilskudd (per 24.4.2009)	Totalt	%-vis
1a. Troms som kompetansesenter for utvikling av nordområdene	1 000 000	2,6
1c. Tilrettelegging for utvikling av Tromsø for nasjonale og internasjonale arrangement	272 065	0,7
3a. Tilrettelegging for utvikling av opplevelsesbaserte aktiviteter	5 000 000	13,0
3b. Tilrettelegge for utvikling av store og nyskapende kulturarrangementer	9 240 956	24,0
3c. Stimulere til gründervirksomhet innen kultur og opplevelsesnæringene	4 009 600	10,4
3d. Øke den nasjonale og internasjonale attraktiviteten	50 000	0,1
4c. Stimulere til økt tverrfaglig samarbeid	3 724 250	9,7
5b. Stimulere til nasjonalt og internasjonalt samarbeid om kunnskapsintensiv vekst	10 308 000	26,8
5c. Kobling mellom forskning og kompetanseutvikling i næringslivet	4 856 250	12,6
Totalt	38 461 121	100

Tabell 3: Fordeling av innsats på politisk godkjent langsiktig plan (2009-2013) og handlingsprogram for 2009.

I tabellene over er det noen programområder/strategier som utmerker seg med hensyn til innsats. Dette skyldes blant annet at RDA-styret har hatt mulighet til å gjøre noen store strategiske satsninger, og dermed løftet frem enkelte områder i handlingsprogrammene. I 2008 gjelder det særlig programområde *2a. Økt satsning på industri innenfor strategisk viktige områder*, *3a. Samarbeid om moderne sjø- og landtransport*, og *4a. Utvikling av opplevelsesbaserte aktiviteter*. Bak tallene finner vi støtte til tidligere nevnte prosjekter som "Barents BioCenter", "Bygging av Nordnorsk vitensenter" og "Tønsnes havn".

I 2009 er det p.t. programområdene/strategiene *3b. Tilrettelegge for utvikling av store og nyskapende kulturarrangementer* og *5b. Stimulere til nasjonalt og internasjonalt samarbeid om kunnskapsintensiv vekst* som utmerker seg. Bak førstnevnte strategi ligger støtte til to prosjekter hos Visit Tromsø og støtte til arbeidet med å få Sjakk OL til Tromsø i 2014. Bak strategi 5b ligger en satsning for å bygge opp et kompetansesenter på fjernmål (BARESS) (10,3 mill. kr).

4. Forventet effekt av innvilgede tilskuddene

De næringsrettede midlene til regional utvikling skal bidra til utviklingen av Tromsø, både som attraktivt senter i og for nordområdet gjennom næringsutvikling, kunnskapsutvikling, samfunnsutvikling – regionalt, nasjonalt og internasjonalt.

Dette er i samsvar med fylkesrådets visjon og fokus i fylkesplanen 2008-2009: "...det er en forutsetning at vekst og velferd i nord skal stå i fokus. Vi ønsker en nordområdepolitikk for nord i nord...".

Alle de innvilgede prosjektene (69 stk 2008 og 2009) skal bidra til å oppnå ovenfor nevnte gjennom konkrete programsatsninger og strategier definert i handlingsdokumentene for 2008 og 2009.

Samlet sett kan man si at den totale RDA-innsatsen kan oppsummeres i fem ulike retninger:

1. Økt næringsvirksomhet gjennom fjerning av flaskehals
2. Verden til Nordområdene
3. Posisjonering
4. Attraktivitetsprosjekter
5. Fremtidens Tromsø

Prosjektene som er nevnt under de ulike retningene kan også bidra til måloppnåelse på tvers av inndelingen. Innsatsen må dermed ses i sammenheng, der hvert prosjekt bidrar til den overordnede målsettingen på sin måte.

1. Økt næringsvirksomhet gjennom fjerning av flaskehals

RDA-styret har gjort en rekke større satsninger med hensikt om å fjerne flaskehals for å fremme næringsutvikling. Innsatsen strekker seg fra tilrettelegging av næringsområder og etablere effektive tilførselssystemer - til satsning på kompetanse innenfor strategisk viktige områder som Maritime operasjoner i nord og Fjernteknologi. RDA-styret har hatt fokus på regionens fortrinn og på at innsatsen skal styrke fortrinnene. RDA-styret har blant annet bidratt til en satsning på Marin Bioteknologi gjennom flere ledd – fra støtte til felles infrastruktur (felles bioteknologi lab) til støtte av MABIT-programmet som stimulerer til økt kunnskapsutvikling og industriell utvikling. Det er i Tromsøregionen mangel på næringsområder og RDA-styret har her stimulert til etablering av nye sådanne. Stimuleringen har bestått i bevilgninger til planlegging og tilrettelegging av områder. Alle prosjektene som styrker denne retningen er med på å utvikle rollen til Tromsø som regional motor og knutepunkt.

2. Verden til Nordområdene

I følge "Nye byggesteiner i nord" har Norge Nordområdene som det viktigste strategiske satsningsområdet i årene som kommer. Det vil derfor være viktig å rette søkelyset mot nordområdene, både i form av fremheving av kompetanse og profilering av områdene. RDA-styret har i sine strategier hatt fokus på å støtte arrangementer som kan bidra til økt oppmerksomhet, og på sikt gi kompetanse og næringsutvikling i Nordområdene. RDA-styret har derfor støttet arbeidet med å få OL til Tromsø i 2018, og støtter nå arbeidet med å få Sjø OL til Tromsø i 2014. Det er også gitt støtte til flere store profileringsprosjekter i regi av destinasjonsselskapene Visit Tromsø og Troms reiseliv. Samtidig har det også vært fokus på at Tromsø skal bli en innfallsport for Nordområdene. For eksempel har RDA-styret bevilget midler til Markedsutvikling av flyrute mellom Luleå-Kiruna-Tromsø. I en forlengelse av dette vil det være av betydning at det er finnes kompetanse i regionen som kan besette stillinger som krever høy kompetanse, og at Tromsø klarer å tiltrekke seg utenlandsk arbeidskraft. Tromsø må i tillegg til å kunne tilby interessante arbeidsplasser være et sted der man ønsker å etablere seg. For at Tromsø skal bli et slikt sted, fordrer det i tillegg til basaltilbud som barnehage og boliger, også noe mer. Det være seg internasjonal grunnskole eller det å kunne tilby flere ulike karrieremuligheter og et godt fritidstilbud. RDA-styret har blant annet gitt støtte til "Global future Tromsø" som skal bidra til økt langsiktig verdiskaping i samfunnet, økt kulturforståelse og økt tilgang til kompetanse i næringslivet. I tillegg er det gjennomført et prosjekt "Tromsø Living" som har gitt bakgrunnsinformasjon for hvordan Tromsø kan bli mer attraktivt.

3. Posisjonering

Det er viktig at Nord-Norge får og tar en aktiv rolle i utviklingen av Nordområdene. For å oppnå ønsket rolle bør innsatsen være todelt: 1. Økt samarbeid over landegrensene, 2. Videreutvikle Tromsø som et viktig kompetansesenter innenfor de områdene Tromsø har komparative fortrinn.

I forhold til den første delen *Øke samarbeid over landegrensene*, har RDA-styret blant annet løftet frem flere interreg-prosjekter¹² og støttet regionale fellesarrangement for å vise frem regionen.

RDA-styret har bevilget midler til flere prosjekter som skal bidra til å *Videreutvikle Tromsø som et viktig kompetansesenter innenfor de områdene Tromsø har komparative fortrinn*. Blant annet "Tromsø High North Cluster - THiNC¹³", tidligere nevnte Brusselprosjekt ved NHO Troms samt satsen på å synliggjøre en sterk nordnorsk rolle i forbindelse med havovervåkningskonsept. Det vil også være avgjørende å forberede og posisjonere seg for en eventuell oljeutvinning i Nordområdene. Her har RDA-styret innvilget midler til etablering av et petroleumskontor i Tromsø; "Petro Point Greater

¹² Interreg-prosjekt Prosjekt *NoCry*: Fremskaffe online tjenester for inkubatorer og kreative utøvere for å støtte næringsutvikling i kultursektoren. Interreg-prosjekt *Quality Sport Tourism Products*: utvikle et kvalitets sports turisme produkt som vil gi flere besøkende til nordområdene. Interreg-prosjekt *Nordic Business Link*: Samarbeid for bevisstgjøring og styrking av SMB på Nordkalotten i relasjon til økt internasjonalisering og globalisering av markeder. Interreg-prosjekt Markedsutvikling flylinje Tromsø-Kiruna-Luleå.

¹³THiNC: Dannelse av en klynge av kunnskapsinstitusjoner. Inn i klyngen skal aktørene ta med forskningsprosjekter og aktiviteter som bør frontes felles.

Tromsø¹⁴. I tillegg til dette er det satt i gang et arbeid med å få etablert et kulturnæringsfond. En egen satsning på kulturnæringer skal bidra til at Tromsø forankrer sin posisjon som kulturby og stimulerer til vekst innenfor næringen.

4. Attraktivitetsprosjekter

Til RDA-ordningen har det kommet inn en rekke prosjekter som omhandler bo-lyst. Det har vært viktig for RDA-styret at prosjektene som her får innvilget støtte er med på bygge opp under den øvrige bruken av midlene. Prosjekter som bygger opp under denne retningen skal alle bidra til at regionen blir mer attraktiv, både for innbyggere, tilreisende og som arrangør for store arrangementer. Prosjekter som har fått støtte er "Kunstgress pakke Tromsø", "Halti nasjonalpark- og kvenkultursenter", "Bygging av Nordnorsk vitensenter", bevaring av MS Polstjerna og planlegging av både Idrettsbyen 2010 og Nordområdemuseum. Fylkesrådet har videre av den delegerte rammen i 2009, satt av midler til utbygging av bredbånd i distrikts-Tromsø.

5. Fremtidens Troms

– pirrer nysgjerrigheten /rekruttering

I en forlengelse av retningen "Attraktivitet" har RDA-styret gjort en innsats ovenfor de unge som skal bidra til å utvikle regionen videre. Det vil være av betydning for utviklingen at rekruttering sikres, både i forhold til kompetanse og arbeidskraft. RDA-styret har derfor gjort en satsning på lærlinger og et regionalt filmveksthus. Sistnevnte skal være et kompetanse- og resurssenter for unge mennesker i regionen innen film. Det er også bevilget midler til Nordnorsk vitensenter som skal pirre nysgjerrigheten og bidra til rekruttering til realfagene. Videre har Tromsø kommune fått midler til skoleprosjektet; "Nordområdekunnskap", som skal fokusere undervisningen i grunnskolen på Nordområdene for å skape gode ambassadører som har god kunnskap om næringsgrunnlag og mangfoldet i nord.

---

¹⁴ Petro Point Greater Tromsø: Prosjektet skal jobbe for økt lokalisering av petroleumsrelaterte virksomheter til regionen, økt nasjonal og internasjonal synliggjøring av regionens fortrinn knyttet til petroleum. Felles og profesjonell påvirkning av beslutningstakere, økte ringvirkninger for regionen, kartlegge og utvikle tiltak innenfor kompetanse og utvikle nettverk.